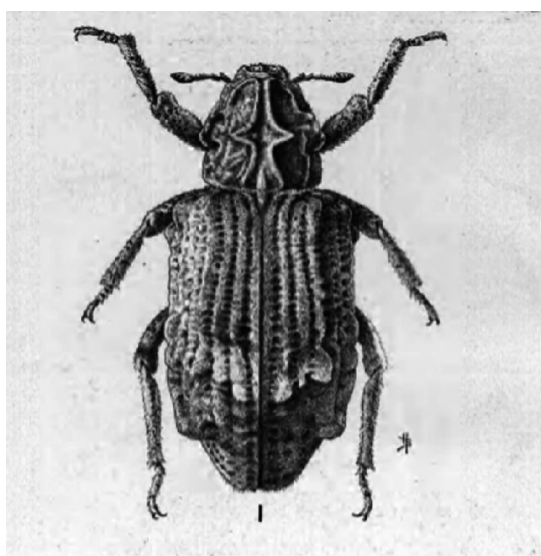

ZESPÓŁ ANDYJSKIEGO RYJKOWCA ZIEMNIACZANEGO (*PHYRDENUS MURICEUS*, *PREMNOTRYPES* spp., *RHIGOPSIDIUS TUCUMANUS*)

AGROFAGI PODLEGAJĄCE OBOWIĄZKOWI ZWALCZANIA

Premnotrypes suturicallus: uszkodzenie bulw ziemniaka przez larwy (po lewej) oraz dorosłe chrząszcze (po prawej);
dzięki uprzejmości K.V. Raman, CIP, Lima, Peru; <https://gd.eppo.int/taxon/PREMSU/photos>

Dorosłe chrząszcze *Phyrdenus muriceus* (po lewej) oraz *Rhigopsidius tucumanus* (po prawej);
fot. <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.2903/j.efsa.2020.6176>

Ulotka nie jest przeznaczona do wykorzystania w celach komercyjnych.

Zasięg występowania i opis agrofaga

Kwarantannowe andyjskie ryjkowce ziemniaczane występują w Ameryce Południowej (Argentyna, Boliwia, Chile, Ekwador, Kolumbia, Wenezuela, szczególnie w wysoko położonych strefach roślinności ziemniaka, na wysokości ok. 3000 m n.p.m.). *Phyrdenus muriceus* jest notowany też w Meksyku, USA i Ameryce Środkowej.

Larwy wszystkich gatunków są beznogie, łukowato zgięte, z ciemniejszą głową. Poczwariki przypominają owada dorosłego, a spotyka się je w chodnikach larwalnych lub w glebie. Dorosłe chrząszcze z wymienionych gatunków i rodzaju są bardzo podobne do siebie, długości 4–9 mm, barwy od szarobrązowej poprzez brązową do czarnej. Posiadają one krótki ryjek, a na pokrywach często są guzki i włoski. Identyfikacja możliwa jest tylko na podstawie szczegółowej analizy morfologii dorosłych chrząszczy przez specjalistę.

Rośliny żywicielskie

Głównym żywicielem wszystkich andyjskich ryjkowców ziemniaczanych jest ziemniak (*Solanum tuberosum*), lecz żerowanie chrząszczy i larw obserwowano też na innych roślinach psiankowatych (*Solanaceae*).

Objawy występowania i szkodliwość

Chrząszcze andyjskich ryjkowców ziemniaczanych żerują na liściach i pędach, powodując powstawanie na nich wyżerek. Mogą one przyczyniać się do śmierci roślin. Larwy żerują w bulwach, na polu i w przechowalniach, w liczbie do 20 osobników na bulwę, drążąc chodniki w ich miąższu, które słabo widoczne są przy obserwacji z zewnątrz, a lepiej po przecięciu bulwy. Larwy *P. muriceus* żerują także na korzeniach roślin pomidora i oberżyny.

Na terenie swojego występowania andyjskie ryjkowce ziemniaczane są poważnymi szkodnikami ziemniaków. Jeśli nie przeprowadzono zabiegów chemicznego zwalczania szkodników, zasiedlają one nawet do 100% plantacji na danym obszarze.

Przy dużym nasileniu występowania chrząszcze mogą zniszczyć nadziemne części wszystkich roślin na danej plantacji. Larwy natomiast doprowadzają do zniszczenia bulw, a straty powstałe w wyniku ich żerowania dochodzą do 80%.

Sposoby rozprzestrzeniania i przenikania

W sposób naturalny chrząszcze mogą rozprzestrzeniać się na niewielki dystans (poza *P. muriceus*, które nie są one w stanie wykonywać lotów). Na większą odległość mogą one być przenoszone wraz z roślinami ziemniaka i innych psiankowatych, bulwami ziemniaka i glebą.

Kontrola uszkodzeń i pobieranie prób

Informacje nt. uszkodzeń, terminu kontroli, miejsc pobierania prób oraz rodzaju pobieranego materiału znajdują się w dokumencie „Agrofagi kwarantannowe spoza UE” na stronie: <http://piorin.gov.pl/zdrowie-roslin/agrofagi-szkodliwe/>.

Postępowanie w przypadku podejrzenia wystąpienia agrofaga

W przypadku podejrzeń co do obecności agrofagów w importowanym materiale roślinnym oraz w krajowych plantacjach i przechowywanych bulwach ziemniaka, należy poinformować o tym fakcie najbliższą jednostkę organizacyjną Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN). Oddziały PIORiN umiejscowione są w większości miast powiatowych. Dane kontaktowe tych jednostek znajdują się na stronie <http://piorin.gov.pl/>.

Wymagania fitosanitarne

W Unii Europejskiej, a tym samym w Polsce chrząszcze z rodzaju *Premnotrypes* oraz gatunków *Phyrdenus muriceus* i *Rhigopsidius tucumanus* podlegają obowiązkowi zwalczania (są to agrofagi kwarantannowe w Unii).